

Tassenberg (Dub)

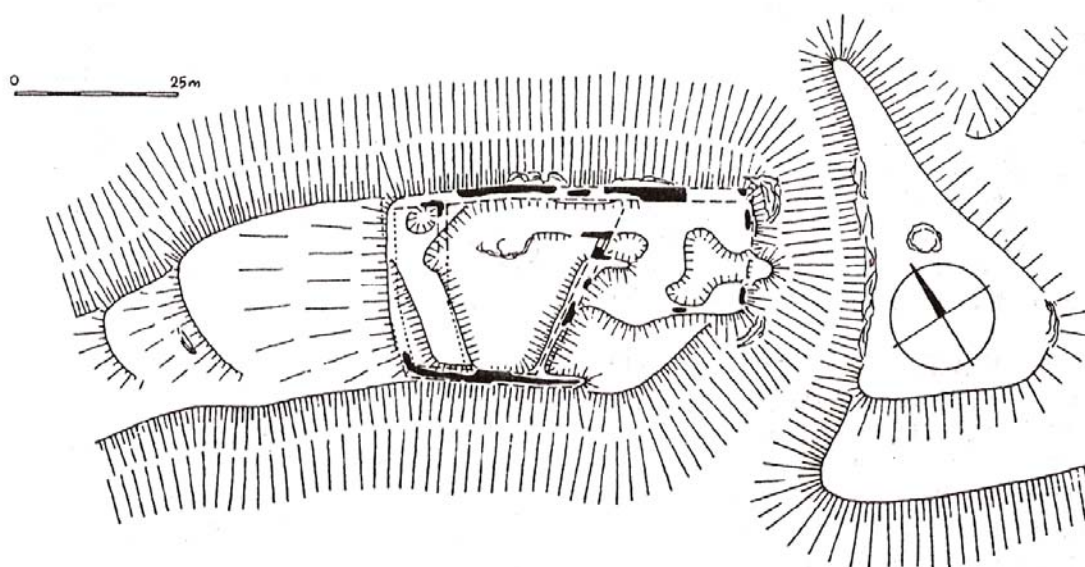
Petr Obšusta

Západně od Tasova se na skalnaté ostrožně nad řekou Oslavou nachází hrad založený rodem Tasovců, pánů erbu křídla. Hrad byl pravděpodobně založen kolem poloviny 13. století a nahradil ve funkci starší dvorec, který se nacházel v blízkosti později zbouraného (1784) kostela sv. Václava. V predikátu Tasa z Tassenbergu se hrad poprvé připomíná roku 1292. Další zmínky o hradě jsou až ze 14. století a v roce 1550 je hrad uváděn jako pustý. Vzhledem k přítomnosti staršího dvorce, hradu a tvrze Hrádek přímo v Tasově mnohdy nelze v písemných pramenech odlišit o které sídlo se jedná. Existenci dvorce nepřímě dokládají predikáty z Tasova ve 13. století (první zmínka roku 1233) a tvrz je výslovně uváděna až v roce 1390. Existenci těchto sídel si vynutil mohutný rozrod tohoto rodu. K opuštění a zpusnutí hradu došlo nejpozději za česko–uherských válek v 15. století, pravděpodobně však již v dřívější době. Hrad má obdélnou pravidelnou dispozici se skoseným rohem na jihovýchodě o rozměrech přibližně 60x30 m. Stavenišťe vymezovala 2 m silná obvodová hradba nejlépe dochovaná na severní straně (místy až do výšky 2 m nad vnitřní nádvoří). Vnitřní prostor hradu byl ve třetině rozdělen příčnou šikmou hradbou probíhající v souladu s terénem a skoseným rohem hradní dispozice. V příčné hradbě se dochovaly patky úzké brány pro pěší a jezdce. V zadní části rozdělené dispozice se v celé její šířce nacházel palác o rozměrech asi 25x10 m patrný jen v terénních reliktech, za nímž se nezastavěná opyš zvolna sklání ke skále nad řekou. Další budova se nacházela vedle branky při severní obvodové hradbě. Vstup do hradu byl od východu přes mohutný asi 15 m široký příkop vylámaný ve skále přes padací most nejspíše věžovitou bránou. Za příkopem se nacházelo lehce opevněné trojúhelníkové předhradí (*Plaček 1996; Hosák 1938*).

Na hradním nádvoří mezi hradním palácem a příčnou hradbou s brankou vystupuje v blízkosti obvodové hradby až k povrchu skalní plát o rozměrech asi 5,5 na 3,5 m. Do této skály jsou v linii vytesány celkem čtyři kúlové jamky vzdálené asi 2–2,5 m. Největší jamka má průměru asi 38 cm a hloubku 35 cm, další pak průměr 35 a hloubku také 35 cm, dvě další jamky mají průměr 27 a 25 cm a hloubku 23, respektive 10 cm. Původně jsem se domníval, že se jednalo o oporu pro dřevěnou kúlovou konstrukci sloužící k zastřešení hradního nádvoří v době osídlení hradu. Další možností pak bylo jejich vytesání a použití až po zániku hradu např. jako kolomazné jamky či pro podobné technologické účely, čemuž mohly nasvědčovat i stopy po ohni v blízkosti těchto jamek. Rozřešení záhady těchto vytesaných jamek na hradě Dubu je však překvapivé a neočekávané. Tyto jámy jsou sice pozůstatky po dřevěné kúlové konstrukci, avšak nikoli středověké či novověké a i jejich funkce byla velmi zajímavá. Jednalo se o konstrukci dřevěné hvězdárny místního mlynáře z mlýna přímo pod hradem (mlýn se nazýval Stejskalův a nyní Holomkův). Mlynář Evžen Stejskal si koncem války postavil malou dřevěnou hvězdárnu se 60x zvětšujícím dalekohledem. Válku hvězdárna přečkala, nikoliv však „vítězství pracujícího lidu“. Soudruzi byli mocní a lidská špatnost a závist je nekonečná. Takže mlynáře udal místní soudruh předseda JZD, NV i KSČ. Na základě těchto smyšlených udání byl mlynář E. Stejskal 27. 4. 1954 zatčen a později odsouzen na 15 let a propadnutí majetku za protistátní činnost a špionáž, kterou mu vymyslel místní soudruh předseda. Při jeho zatčení asistovalo dvacet soudruhů SNB a třicet soudruhů z Lidových milicí, všude hledali zbraně: ve mlýně, hvězdárně, na pile, v lese i v řece. Nenašli nic, tak aspoň ze vzteku zbourali hvězdárnu. Byl tu taky mlýn a další majetek a komunistický režim přece potřeboval zlikvidovat každého rozumného či prosperujícího a tím i nezávislého člověka a vylepšit si svou tristní hospodářskou bilanci. Vymyšlená skupina jejímž měl být mlynář členem, chtěla údajně vyvraždit národní výbor kdesi na Žďársku a diverzní úkoly dostali z jakéhosi centra na Západě, s tímto centrem se měl údajně domlouvat světelnými signály z hvězdárny předávanými nepřátelským letadlům ... Takže to, že byl mlynář nevinný nikomu nevadilo a byl odsouzen na 15 let. Zpět z vězení se Evžen Stejskal vrátil po šesti letech po amnestii na jaře 1960. Takže jedinými, dnes již zapomenutými svědky tohoto smutného, ale reálného příběhu jsou právě ony „záhadné“ kúlové jámy.

Literatura

- HOSÁK, L. 1938: Historický místopis země Moravskoslezské – II. Znojemský kraj. Praha, s. 56–57.
 PLAČEK, M. 1996: Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku. Praha, s. 146–147.
 Informace o osudech E. Stejskala jsem našel v literárním díle Karla Švestky

Obr. 1 Dub – terénní náčrt zříceniny hradu (převzato z: Plaček 1996)

Obr. 2 Kúlové jamky uvnitř hradu